

Abstrakt

Cílem práce je rekonstruovat skutečný životní příběh Japonky Mitsuko Aoyama, provdané do šlechtické rodiny hraběte Heinricha Coudenhove-Kalergi se sídlem v českých Poběžovicích na přelomu 19. a 20. století, a zařadit jej do kontextu moderních kulturních dějin a vývoje mezinárodních vztahů, kde není plně ukotven. Historická část práce začíná od rekapitulace bádání o této Japonce od poloviny 70. let 20. století a končí literárně pojatou rekonstrukcí celého jejího životního příběhu. Mitsuko se odvážila jako jedna z prvních Japonek uzavřít sňatek v roce 1895 v Tokiu s cizincem a rakousko-uherským diplomatem hrabětem Heinrichem Coudenhove-Kalergi, v době po restauraci císařské moci Meidži (1868), kdy byla zrušena po více než dvou letech izolace Japonska od světa. Konvertovala z buddhismu na katolickou víru manžela a odjela s ním do Evropy, kde musela cele změnit svou osobní identitu. Rekonstrukce příběhu zahrnuje sociální zařazení rodiny Aoyama v soudobé japonské společnosti, s objasněním dobových okolností mezinárodních sňatků, jež plnily významnou roli v mezinárodní diplomacii a ve vývoji moderních dějin. Zahrnuje i výklad sociálně-historického zázemí rodiny Coudenhove-Kalergi, včetně jejich postavení v Čechách, se správou panství v okolí Domažlic. Jsou popsány i výrazné osobnosti a život sedmi dětí této „rodiny bez hranic“, vychovaných s pochopením ke všem sociálním, rasovým a kulturním rozdílům, s tolerancí k mentálním odlišnostem dvou kontinentů. Hrabě Heinrich zemřel předčasně v roce 1906 na zámku v Poběžovicích, avšak svou humánní panevropskou filosofií, úsilím o reformní přeměnu mnohonárodnostního habsburského státu na federaci a podporou sionistického hnutí, ovlivnil životní dráhu svého druhého syna Richarda pro založení hnutí Panevropské unie (Panevropa) v roce 1923 ve Vídni, dnes chápané jako „kolébky“ Evropské Unie. Hnutí se odvinulo od myšlenky koexistence národů ve sjednocené Evropě, s vědomím nezbytnosti rovnoprávné integrace evropských národů do jednoho společenství, aby mohl být překonán dobový ekonomický egoismus nacionálně uvažujících států, a otevřena jejich mezinárodní spolupráce na volném trhu a ve volném obchodu, při duchovním sjednocování na základě společné kultury a mravních hodnot v míru.

Teoretické východisko této studie spočívá v důrazu na formování identity „evropské duše“ Panevropy, založené na komparaci kulturních dějin Evropy a Japonska, s otázkou, do jaké míry bylo hnutí ovlivněno cítěním a smýšlením jejího tvůrce výchovou jeho japonské matky, a jak tato okolnost utvářela jeho kulturně-politické vědomí ve vztahu k programu Panevropy. Na základě srovnání duchovních a etických principů západní a východní kultury se objevily paralely, svým obsahem obohacující i dnešní discours o evropské duši a její identitě, s

ideovým základem v „jednotě názorové plurality“ našeho multikulturního společenství. I z důvodu, že Adolf Hitler a němečtí nacionalisté označili tvůrce Panevropy a jeho svazek s (polo)židovskou manželkou za ikony rasového míšenectví a symbol židovské snahy o ovládnutí Evropy, se jeví být tato komparativní analýza stále aktuální.

Hodnocení tématu je rozvrženo do otázek: 1. naplnění „evropské duše“ vědomím buddhismu, 2. vztahu náboženského šintoismu a nacionalismu „japonské duše“, 3. oddělení etiky od náboženství v „hyperetické“ filosofii Pan-Evropy, na základě sloučení etiky a estetiky ve starém Řecku i na Dálném Východě. Tato filosofie nevyrostla z náboženství, ale je naukou o kráse v nás, estetikou duše. Jde o jediný hodnotový systém, jenž náleží k normativním rysům etického chování ve společnosti. U Japonců si „hyperetika“ uchovala různé významové nuance, od zdrženlivosti a sebeovládání, přes uměřený styl v umění, po zdvořilou ukázněnost a rytířství v lidském jednání. V pojetí Richarda Coudenhove byla hyperetika nositelem „nové rytířskosti“ a měla definovat morálku Evropy 20. století s její novou „duchovní aristokracií“. Znamenala i úctu k autoritám, především ve smyslu podřízení se principu vzdělanosti. „Příští osvěta svrhne šovinismus a připraví cestu národní snášenlivosti. Tato snášenlivost doplní lásku k vlastnímu národu úctou k národům cizím, a položí základ ke kulturnímu znovuzrození Evropy,“ napsal Richard v proklamaci Pan-Evropy (1923). Dnes to znamená, že pokud v Evropské unii hájíme zásadní stanovisko integrace různých národnostních a sociálních etnik v soužití národů Evropy, a zakládáme svou kulturní identitu na „jednotě myšlení v rozmanitosti“, musíme vzít na vědomí i nutnost komparativního poznání kulturních dějin nejen dvou kontinentů, ale všech těch etnik, jež se o soužití v Evropě ucházejí.

Klíčová slova

- rodina bez hranic, koexistence národů, sjednocená Evropa, evropská identita, evropská duše
 - konverze z buddhismu na katolictví, šintoismus a nacionalismus, náboženství a hyperetika, autorita, vzdělanost, čest a rytířství, zdvořilost, etické normy a sociálně regulační funkce
 - multikulturalismus, otevřená společnost, politika rovného uznání, důstojnost, autenticita, dialog, diference, rovná úcta, rovné hodnoty, srovnávací studium kulturních dějin
-
